

SUN'IY INTELLEKTNING O'QITUVCHILAR FAOLIYATIDAGI AFZALLIKLARI

Muallif: Xolida Jumayeva

Tashkilot: Navoiy viloyati Qiziltepa tuman 3-son texnikum

E-mail: xjumayeva737@gmail.com Tel: +99891336-58-89

Annotatsiya

Ushbu ilmiy maqolada sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining zamonaviy ta'lim tizimidagi ahamiyati hamda ularning o'qituvchilar faoliyatini takomillashtirishdagi o'rni ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida sun'iy intellektning darslarni rejalashtirish, ta'lim jarayonini individuallashtirish, baholash va monitoring tizimlarini avtomatlashtirish hamda o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga ta'siri yoritib berilgan. Maqola natijalari sun'iy intellekt texnologiyalarini ta'lim amaliyotiga joriy etish orqali pedagogik jarayon samaradorligini oshirish mumkinligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, raqamli ta'lim, o'qituvchi faoliyati, innovatsion texnologiyalar, ta'lim sifati, avtomatlashtirish.

Kirish

Bugungi kunda raqamlashtirish jarayonlari barcha sohalar qatori ta'lim tizimiga ham chuqur kirib kelmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida ta'lim jarayonlarini samarali tashkil etishning yangi imkoniyatlari paydo bo'lmoqda. Shunday innovatsion texnologiyalardan biri sun'iy intellekt bo'lib, u ta'lim mazmuni, shakli va metodlarini tubdan o'zgartirishga xizmat qilmoqda.

Ta'lim jarayonida sun'iy intellektidan foydalanish o'qituvchining an'anaviy rolini kengaytirib, uni ko'proq maslahatchi, yo'naltiruvchi va tahlilchi sifatida namoyon etmoqda. Shu bois mazkur maqolada sun'iy intellektning o'qituvchilar faoliyatidagi afzalliklarini ilmiy asosda o'rganish dolzarb hisoblanadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot jarayonida ilmiy bilishning tahlil va sintez, taqqoslash, umumlashtirish hamda tizimli yondashuv metodlaridan foydalanildi. Shuningdek, mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari, zamonaviy pedagogik tadqiqotlar va raqamli ta'limga oid manbalar o'rganildi.

Asosiy qism

1. Sun'iy intellekt tushunchasi va uning pedagogik mohiyati

Sun'iy intellekt (SI) — bu mashinalar va dasturiy tizimlarning inson tafakkuriga xos bo'lgan mantiqiy fikrlash, o'rganish, tahlil qilish va xulosa chiqarish qobiliyatlarini

amalga oshirishidir. Pedagogik nuqtayi nazardan qaralganda, sun'iy intellekt ta'lim jarayonini avtomatlashtirish emas, balki o'qituvchi faoliyatini qo'llab-quvvatlash va boyitishga xizmat qiluvchi vosita hisoblanadi.

Sun'iy intellektning ta'limdagi asosiy vazifasi — o'quv jarayonini optimallashtirish, didaktik materiallarni moslashtirish hamda pedagogik qarorlar qabul qilishda ilmiy asoslangan tavsiyalar berishdan iboratdir.

2. O'qituvchilar faoliyatini rejalashtirish va boshqarishda SI

Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida ishlovchi tizimlar o'quv rejalari, dars konspektlari, baholash mezonlari va o'quv topshiriqlarini ishlab chiqishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Bunday tizimlar o'qituvchining vaqtini tejab, uning ijodiy va metodik faoliyatiga ko'proq e'tibor qaratish imkonini beradi.

Shuningdek, SI asosidagi rejalashtirish vositalari o'quv yuklamasini muvozanatlash, dars mazmunini o'quvchilar darajasiga moslashtirish hamda ta'lim jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni oldindan aniqlash imkonini yaratadi.

3. Ta'lim jarayonini individuallashtirish va differensiallash

Sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida o'quvchilarning bilim darajasi, qobiliyati va qiziqishlari asosida individual ta'lim trayektoriyalari shakllantiriladi. Bu esa o'qituvchiga differensial yondashuvni samarali qo'llash imkonini beradi.

Individual yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi, ularning ta'lim motivatsiyasini oshiradi va o'zlashtirish ko'rsatkichlarini yaxshilaydi.

4. Baholash, monitoring va tahlil jarayonlarida SI

Sun'iy intellekt asosidagi baholash tizimlari test, yozma ishlar va amaliy mashg'ulotlarni avtomatik tahlil qilish imkonini beradi. Natijada baholash jarayoni shaffof, tezkor va xolis amalga oshiriladi.

Monitoring tizimlari orqali o'quvchilarning rivojlanish dinamikasi aniqlanib, o'qituvchiga pedagogik faoliyatni takomillashtirish bo'yicha aniq tahliliy ma'lumotlar taqdim etiladi.

5. Sun'iy intellekt va inklyuziv ta'lim

Inklyuziv ta'lim jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalari alohida ehtiyojga ega bo'lgan o'quvchilar bilan ishlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Moslashtirilgan o'quv materiallari, ovozli yordamchilar va interaktiv platformalar bunday o'quvchilarning ta'lim jarayoniga to'laqonli jalb etilishiga xizmat qiladi.

Bu esa o'qituvchining inklyuziv kompetensiyalarini rivojlantirishga va ta'limda tenglik tamoyillarini ta'minlashga yordam beradi.

6. O'qituvchilarning kasbiy rivojlanishida sun'iy intellekt

Sun'iy intellekt asosida ishlovchi ta'lim platformalari o'qituvchilarga malaka oshirish kurslari, metodik tavsiyalar va ilmiy yangiliklarni tezkor yetkazib beradi. Bu esa pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlaydi.

Shuningdek, SI o'qituvchining faoliyatini tahlil qilib, uning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash hamda kasbiy o'sish bo'yicha tavsiyalar berish imkonini yaratadi.

Natijalar va muhokama

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt texnologiyalaridan kompleks foydalanish o'qituvchilar mehnat samaradorligini oshiradi, ta'lim jarayonini ilmiy asosda tashkil etish imkonini beradi hamda o'quvchilarning bilim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shu bilan birga, sun'iy intellektni ta'lim jarayoniga joriy etishda pedagoglarning raqamli kompetensiyasini oshirish muhim vazifa hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt o'qituvchilar faoliyatini zamonaviylashtirish, ta'lim sifatini oshirish va pedagogik jarayonni individuallashtirishda muhim omil hisoblanadi. Uni ilmiy asoslangan holda ta'lim tizimiga joriy etish orqali pedagogik faoliyatning samaradorligini sezilarli darajada oshirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Azizxo'jayeva N.N. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: TDPU, 2022.
2. Raqamli ta'lim va sun'iy intellekt. Ilmiy maqolalar to'plami. – Toshkent, 2023.
3. UNESCO. Artificial Intelligence in Education. – Paris, 2021.
4. Holmes W., Bialik M., Fadel C. Artificial Intelligence in Education. – Boston, 2019.

5. Luckin R. Machine Learning and Human Intelligence in Education. – London, 2020.
6. Azizxo‘jayeva N.N. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: TDPU, 2022.
7. Raqamli ta’lim va sun’iy intellekt. Ilmiy maqolalar to‘plami. – Toshkent, 2023.
8. UNESCO. Artificial Intelligence in Education. – Paris, 2021.

